

Til Finansdepartementet

Finansmarkedsavdelingen

Banklovkommisjonens utredning nr. 31 om krisehåndtering i forsikrings- og pensjonssektoren –høringskommentar knyttet til regnskap og Garantiordningen

Professor Hans Robert Schwencke, Handelshøyskolen BI

1 Innledning

Høringsfristen til denne komiteinnstillingen var satt til 2. mai. I email fra Finansmarkedsavdelingen v/Kari Skjørholt av 27.april fikk undertegnede utsatt fristen til 16.mai.

Temaet som tas opp i uttalelsen er den regnskapsmessige behandlingen av utbetalinger fra skadeforsikringsselskaper til Garantiordningen under garantiansvaret. På grunnlag av forarbeidene (jf. Ot.prp. nr. 58 (2004-2005) s 73) har selskapene en berettiget forventning om å få pengene tilbake. De har imidlertid ingen ubetinget rett til tilbakebetaling. Beløpet skal etter ordningen helt eller delvis tilbakebetales til medlemsselskapene når det endelige oppgjøret fra tapsselskapet er klart.

Denne uttalelsen drøfter hvorvidt medlemsselskapene kan føre opp de innkalte og betalte beløpene som en eiendel i balansen under dagens ordning. Dessuten drøftes det samme spørsmålet på grunnlag av forslagene under Banklovkommisjonens utredning nr. 31.

Spørsmålet er neppe utelukkende av ren regnskapsfaglig interesse. Konklusjonen påvirker også målingen av selskapenes egenkapital, og er i så måte relevant ved analysen av om selskapenes krav til egenkapital anses dekket.

Uttalelsen er utarbeidet etter anmodning fra Gjensidige, som betaler for medgått tid. Den er likevel ikke oversendt Gjensidige før avsendelse, og uttalelsen står fullt og helt for min egen regning.

2 Regnskapsføring av innkalt beløp etter dagens ordning.

Styret til Garantiordningen for skadeforsikring kan beslutte å kalle inn beløp fra medlemsselskapene hvis ett foretak kommer under administrasjon. Pengene går fra selskapene til Garantiordningen og derfra videre til foretaket under administrasjon som bruker pengene til utbetaling av forfalte forsikringskrav mot at man får inntrede i kravet.

Forsikringskrav/erstatningskrav har best prioritet i boet, jf. Banksikringsloven § 4-11, og sannsynligheten for at penger blir tilbakebetalt til foretakene er derfor stor, jf Ot.prp. nr 58 (2004-2005) s 73. Det er likevel slik at styret i Garantiordningen kan velge å beholde midler på grunn av forventede utbetalinger i fremtiden.

Star Alliance Forsikring er det eneste historiske eksemplet på selskaper under administrasjon, hvor midler ble innkalt. I dette tilfellet ble de innkalte beløpene tilbakebetalt i sin helhet, men uten rentekompensasjon.

Fra et regnskapsmessig perspektiv må spørsmålet om medlemsselskapene skal innregne en finansiell eiendel når midler er innkalt bedømmes utifra definisjonsbestemmelser og innregningsbestemmelser av finansielle eiendeler under IFRS. Definisjonsbestemmelsen finnes i IAS 32, hvor finansiell eiendel blant annet defineres til

«c) en kontraktsregulert rett til å

i) motta kontanter eller en annen finansiell eiendel fra et annet foretak», jf IAS 32.11

Innregningsbestemmelsen finnes i IAS 39:

«Et foretak skal bare innregne en finansiell eiendel eller en finansiell forpliktelse i balanse oppstillingen når foretaket blir part i instrumentets kontraktsbestemmelser». IAS 39.14

Det er i første rekke definisjonsbestemmelsen som blir avgjørende for den regnskapsmessige løsningen. Ifølge bestemmelsen er det altså et vilkår at medlemsselskapene må ha en «kontraktsregulert rett» til å få pengene tilbake for å kunne oppføre en fordring. I utgangspunktet er det opp til styret i Garantiordningen å betale tilbake pengene. Det er vanskelig å hevde at det formelt sett foreligger en ubetinget «rett» til tilbakebetaling.

På den annen side fremstår garantiordningen som en likviditetsstøtte til det havererte selskapet, og forarbeidene henviser til at midlene normalt tilbakeføres til medlemsselskapene når dette er mulig. På bakgrunn av forarbeidene og en overordnet totalvurdering av ordningen framstår den «økonomiske realitet» slik at medlemsselskapene har en berettiget forventning om tilbakeføring av midlene. Denne forventningen har åpenbart sterke likhetstrekk med et rettslig krav.

Både i Norge og internasjonalt er det etablert et overordnet regnskapsprinsipp hvoretter regnskapet skal føres på bakgrunn av den «økonomiske realitet» («Substance over form»).

I IAS 8. 10 b II heter det således at regnskapet

«gjenspeiler det økonomiske innholdet i transaksjoner og andre hendelser og forhold, og ikke bare deres juridiske form,»

Den økonomiske realitet i denne saken er at selskapene vil få tilbakeført de innkalte midler, eventuelt redusert med et tapspotensiale (se pkt 4 nedenfor). Under tvil er jeg derfor kommet fram til at det kan oppføres en fordring knyttet til det innkalte beløp. Dette til tross for at slik balanseføring ikke ble gjennomført i det eneste tilfellet garantiordningen tidligere ble gjort gjeldende for, dvs. saken vedrørende forsikringselskapet Star Alliance.

3 Regnskapsføring av innkalt beløp etter forslaget i Banklovkommisjonens utredning nr 31

I komiteinnstillingen fra Banklovkommisjonen foreslås endringer/klargjøringer i garantiordningen. I Finansforetaksloven § 21-63 foreslås i tredje ledd annet punktum at:

«midler som innbetales som regresskrav tilbakebetales til medlemmene etter forholdet mellom innkalte beløp.»

Jeg antar bestemmelsen ikke bare klargjør fordeling mellom tilbakebetalingene til de forskjellige selskapene, men også at de innkalte beløp under Garantiordningen faktisk skal tilbakebetales. Sammenlignet med gjeldende rett uttrykkes dermed tilbakebetalingsplikten noe klarere, hvilket gjør det noe enklere å konkludere med at selskapene har en «kontraksregulert rett» til å motta kontanter, jf IAS 32.11 som sitert ovenfor.

På dette grunnlag mener jeg at det er klar sannsynlighetsovervekt til å konkludere med at medlemselskapene kan føre opp en finansiell eiendel på innkallingstidspunktet etter forslaget. Likevel bør lovverket etter min oppfatning kunne klargjøres ytterligere, slik at innbetalinger som regresskrav på en klarere måte skal representere en finansiell fordring for medlemselskapene. En slik klargjøring endrer neppe det reelle innholdet i reguleringen rundt tilbakebetaling, men skaper større regnskapsmessig klarhet for medlemselskapene.

4 Måling av fordringen på etableringstidspunktet

Betaling fra et medlemselskap til Garantiordningen innebærer altså at det vil oppstå en fordring på Garantiordningen i balansen. Verdien av fordringen er imidlertid lavere enn det innbetalte beløp. Differansen mellom det innbetalte beløp og den regnskapsførte verdien av fordringen representerer et tap for medlemselskapet; en kostnad som følger som en konsekvens av medlemskapet. Kostnadsberegningen kan eksempelvis beregnes slik:

Beløp innbetalt til garantiordningen	100
Verdi av fordringen	<u>60</u>
<u>Tapsføring på tidspunktet for innkalling</u>	<u>40</u>

Krav om innbetaling til Garantiordningen representerer således en hendelse som i vesentlig grad kan påvirke selskapets resultatregnskap og balanse. En avgjørende faktor i så måte er hvorledes verdien av fordringen skal måles. Disse tre forholdene er avgjørende for målingen:

- 1 Andelen av innbetalingen som kan påregnes tilbakebetalt.
- 2 Tiden som går fra innbetaling til tilbakebetaling. I saken vedr Star Alliance gikk det over 20 år fra innbetaling til tilbakebetaling/oppgjør.

3. En ikke rentebærende fordring må neddiskonteres til nåverdi, og diskonteringsrenten vil avgjøre nåverdiens størrelse. For eksempel vil en diskonteringsrente på 5% innebære at tilbakebetaling av 100 om 10 år gir en nåverdi på ca 60.

5 Oppsummering

I denne uttalelsen har jeg under tvil kommet til at innkalte beløp fra medlemselskaper under Garantiordningen under dagens regulering skal føres opp som fordring i selskapenes balanse.

Jeg er også kommet til at de foreslåtte endringene i § 21- 63 har klargjort hovedregelen om tilbakebetaling, og at det derfor under endringsforslagene vil være mindre tvil knyttet til oppføring av en fordring.

Den mulige uklarhet i innregningsspørsmålet som muligens fortsatt består, kan elimineres ved å klargjøre regelverket ytterligere. Det bør således innføres en bestemmelse som gjør at medlemselskapene har rett til tilbakebetaling, jf IAS 32.11. En slik bestemmelse endrer neppe realitetene i Garantiordningens innhold.

Fordringen som oppføres må for øvrig måles etter alminnelige regnskapsmessige regler om tap på fordringer, se pkt 4 ovenfor.

Oslo, 15. mai 2018

Hans R. Schwencke